

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M., s. r. o.**, X. Š., IČO: X., zastúpeného JUDr. P. K., advokátom, K., X. Banská Bystrica, proti žalovanému **Z.** Zvolen, IČO: X., zastúpenému JUDr. R. P., advokátom, Advokátska kancelária A., T., 960 01 Zvolen, **o zaplatenie 105 814,42 Eur (3 187 765,20 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 17 Cb53/04, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. januára 2008 č. k. 43 Cob 261/07-485 v znení opravného uznesenia z 3. júna 2008 č. k. 43 Cob 261/07- 529, takto

rozhodol:

Rozsudok odvolacieho súdu č. k. 43 Cob 261/07-485 z 24. januára 2008 **zrušuje** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

Súd prvého stupňa rozsudkom z 24. mája 2007 č. k. 17 Cb 53/04-455 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia pohľadávky 3 187 765,20 Sk s príslušenstvom, ktorú mu postúpila spoločnosť S., a. s., Banská Bystrica, ako zhotoviteľ diela – dostavby budovy S., H., Zvolen, pre žalovaného.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vykonaným dokazovaním súd zistil, že na základe zmluvy o dielo č. 786600 S., a. s., ako zhotoviteľ vykonal pre žalovaného

dohodnuté dielo a nedoplatok ceny vo výške 3 187 765,20 Sk postúpil Zmluvou o postúpení pohľadávok z 19. 12. 2002 na žalobcu. Pretože zhotoviteľ dielo, ktoré malo byť odovzdané do 31. 5. 2002 odovzdal až 27. 09. 2002, žalovaný vyúčtoval dohodnutú zmluvnú pokutu v celkovej výške 12 475 561 Sk, ktorú potom jednostranne započítal voči žalobcovi ako postupníkovi listom z 29. januára 2003. To, podľa právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí, nebolo vzhľadom na čas oznámenia postúpenia pohľadávky bez zbytočného odkladu v zmysle § 529 Občianskeho zákonníka, preto bolo úlohou súdu prvého stupňa zistiť, či sa tak nestalo už skôr na jednaniach 20. decembra 2002 alebo 20. januára 2003. Súd doplnil dokazovanie výsluchom svedkov a dospel k záveru, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že k započítaniu došlo už na týchto rokovaníach. Následne súd riešil otázku platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorú žalovaný označil za absolútne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi vzhľadom na vyjadrenie žalobcu, že zmyslom postúpenia bolo zabrániť žalovanému započítanie pohľadávok. Súd sa stotožnil s názorom žalovaného, že tento nepoctivý úmysel účastníkov zmluvy o postúpení spôsobuje jej neplatnosť, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. tak, že žalovanému priznal ich náhradu v celkovej výške 274 845 Sk.

Na odvolanie žalobcu odvolací súd rozsudkom z 24. januára 2008 č. k. 43 Cob 261/07-485 v spojení s opravným uznesením z 3. júna 2008 č. k. 43 Cob 261/07-529 napadnuté prvostupňové rozhodnutie zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 3 187 765,20 Sk spolu s 13,5% úrokom z omeškania od splatnosti jednotlivých faktúr do zaplatenia a nahradiť žalobcovi trovy prvostupňového aj odvolacieho konania.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že po zhodnotení skutočností zistených z predloženého spisu dospel k záveru, že zmluva o postúpení pohľadávky uzavretá dňa 19. 12. 2002 medzi obchodnou spoločnosťou S., a. s., Banská Bystrica ako postupcom a žalobcom ako postupníkom, vrátane dodatku k tejto zmluve zo dňa 28. 01. 2003, ktorou postupca postúpil postupníkovi svoju pohľadávku voči žalovanému titulom úhrady ceny za dielo vo výške 3 187 765,20 Sk, je platným právnym úkonom. Záver súdu prvého stupňa o tom, že zmluva je neplatná s poukazom na § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor s dobrými mravmi, je nesprávny, pretože uzavretím zmluvy o postúpení pohľadávky nebolo žalovanému znemožnené uplatniť si právo na zmluvnú pokutu započítaním na svoje záväzky z titulu zaplatenia ceny za vykonané dielo. Pokiaľ by bol žalovaný postupoval v súlade

s § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka a oznámil svoj úmysel započítať pohľadávky, ktoré mal voči postupcovi, žalobcovi ako postupníkovi bez zbytočného odkladu, akýkoľvek úmysel zmluvných strán zmluvy o postúpení pohľadávky by bol bez právneho významu. Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa však vyplynulo, že k uplatneniu započítacej námietky žalovaným došlo až listom z 29. 01. 2003, teda nie bez zbytočného odkladu. Keďže žalovaný nepreukázal, že pri započítaní postupoval v súlade s § 529 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nebol ani dôvod, aby sa súd zaoberal námietkami žalobcu proti započítaciemu úkonu. Pretože žalovaný proti výške uplatneného nároku nenamietal a žalobca svoj nárok čo do základu a výšky preukázal, odvolací súd považoval žalobou uplatnenú pohľadávku vrátane príslušenstva za oprávnenú. Napadnutý rozsudok preto zmenil podľa § 220 O. s. p. tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel a úspešnému žalobcovi priznal aj náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. februára 2008, podal žalovaný dovolanie s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil jednak podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a jednak podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. tým, že odvolacie konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Namietal výklad ustanovenia § 529 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ku ktorému dospel odvolací súd, pretože podľa tohto ustanovenia nie je povinnosťou dlžníka bez zbytočného odkladu započítať svoje pohľadávky, ktoré mal voči postupcovi v čase oznámenia alebo preukázania postúpenia voči postupníkovi, ale existenciu takýchto pohľadávok mu bez zbytočného odkladu iba oznámiť. Skutočnosť, že žalobca o existencii pohľadávok žalovaného z titulu zmluvnej pokuty vedel, potvrdzuje predovšetkým výpoveď Ing. V. (ktorý bol v čase postúpenia pohľadávky štatutárnym orgánom postupníka a členom dozornej rady postupcu) na pojednávaní 30. 05. 2006 v spojení s výpoveďou Ing. P. C., takže zákonná podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 529 ods. 2 OZ bola splnená. Odvolací súd pri výklade tohto ustanovenia neprihliadol na skutočnosť, že má slúžiť predovšetkým na ochranu dlžníka. V dôsledku tohto nesprávneho právneho posúdenia bolo potom dokazovanie zamerané len na zistenie, kedy došlo k započítaniu pohľadávok so záverom, že sa tak nestalo bez zbytočného odkladu. Nesprávne právne posúdenie vidí žalovaný aj v tom, že súd pri posudzovaní zmluvy o postúpení pohľadávok neaplikoval ustanovenia § 3 a § 39 OZ, pretože podľa jeho názoru ide o právny

úkon odporujúci dobrým mravom. V konaní bolo preukázané, že postupca aj postupník zmluvu uzatvárali s jediným cieľom: znemožniť započítanie pohľadávky žalovaného z titulu zmluvnej pokuty. Neexistenciu iného ekonomického zmyslu potvrdzuje aj skutočnosť, že postupca získa odplatu za postúpenú pohľadávku iba v prípade jej vymoženia postupníkom, takže môže nastať situácia, že nebude mať ani peniaze, ani pohľadávku, pričom úspešnosť vymáhania nemôže ovplyvniť. Takýto šikanózný výkon práva podľa ustálenej súdnej praxe odporuje dobrým mravom s dôsledkom absolútnej neplatnosti zmluvy podľa § 39 OZ. Ďalej namietal, že súd nezohľadnil skutočnosť, že postúpenie odporovalo dohode veriteľa s dlžníkom. Okrem toho, v zmluve o dielo bolo dohodnuté, že v prípade vzniku nároku na zmluvnú pokutu, túto je objednávateľ povinný odpočítať z konečnej faktúry. Ak by objednávateľ rešpektoval ustanovenie čl. V bod 5 zmluvy, nemohol by predmetnú pohľadávku žalobcovi postúpiť. Z uvedených dôvodov žiada dovolací súd, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a súčasne požiadal o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania a je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Ako vyplýva z obsahu spisu, žalobca sa podanou žalobou domáha voči žalovanému zaplata pohľadávky z titulu doplatenia ceny diela, ktorú získal od zhotoviteľa diela na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. 12. 2002. Žalovaný túto pohľadávku čo do dôvodu a výšky nerozporoval, bránil sa však tým, že zmluva o postúpení pohľadávok je absolútne neplatná z dôvodu, že bola uzavretá v rozpore s dobrými mravmi a tiež tým, že uplatnená pohľadávka zanikla započítaním jeho pohľadávky voči pôvodnému veriteľovi z titulu zmluvne dohodnutej zmluvnej pokuty za omeškanie zhotoviteľa s odovzdaním diela.

Dovolací súd sa plne stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý námietku absolútnej neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky pre rozpor s dobrými mravmi vyhodnotil ako neopodstatnenú, a to z dôvodov, ktoré odvolací súd uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia, a na ktoré dovolací súd odkazuje.

Dovolací súd však nesúhlasí so záverom odvolacieho súdu, že žalovaný už nemôže uplatňovať voči žalobcovi započítaciu námietku, pretože ju uplatnil až listom z 29. 01. 2003, čo nebolo bez zbytočného odkladu, ako to vyžaduje ustanovenie § 529 ods. 2 OZ. Predovšetkým treba súhlasiť s názorom dovolateľa, že citované zákonné ustanovenie rozlišuje medzi oznámením pohľadávky na započítanie a úkonom smerujúcim k započítaniu, čo odvolací súd dôsledne nerešpektoval, keď v odôvodnení svojho rozhodnutia hovorí o „oznámení započítania“ a záver o nemožnosti započítania dlžníkovej pohľadávky, ktorú mal v čase, keď mu bolo oznámené postúpenie pohľadávky, voči postupcovi, vyvodil zo skutočnosti, že túto pohľadávku jednostranne nezapočítal voči postupníkovi bez zbytočného odkladu. Vychádzal pritom zo skutočnosti, že zmluva o postúpení pohľadávky bola uzavretá 19. decembra 2002 a k oznámeniu jednostranného započítania došlo až listom dlžníka z 29. januára 2003. Dovolací súd však po vyhodnotení obsahu zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. 12. 2002 a dodatku k tejto zmluve z 28. 01. 2003 dospel k záveru, že k platnému postúpeniu predmetných pohľadávok zo zmluvy o dielo došlo až zmluvou z 28. januára 2003.

Predmetom Zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. 12. 2002 boli pohľadávky z titulu nezaplatených faktúr za realizáciu diela „Prestavba budovy S. H., Zvolen“, konkrétne išlo o 11 faktúr na celkovú sumu 3 909 186,30 Sk. Predmetom Dodatku k tejto zmluve z 28. 01. 2003 boli tie isté faktúry s výnimkou faktúry č. 4000380 zo 06. 12. 2002 na 631 679,20 Sk a faktúra č. 4000381 zo 06. 12. 2002 bola znížená z pôvodnej sumy 701 777,50 Sk na 612 035,60 Sk, takže celková výška postupovaných pohľadávok predstavovala čiastku 3 187 765,20 Sk. Na objasnenie tejto skutočnosti žalobca v podaní z 29. 01. 2007 (č. l. 348) uviedol, že v januári 2003 (teda po uzavretí Zmluvy o postúpení pohľadávok) boli medzi pôvodným veriteľom a dlžníkom „uskutočnené mínusové a plusové plnenia v súvislosti s odúčtovaním stavby“, čo viedlo k zníženiu postupovanej pohľadávky. Zo skutočnosti, že po postúpení pohľadávky zo zmluvy o dielo ešte došlo k zníženiu celkovej pohľadávky vo vzťahu medzi postupcom a dlžníkom až na konečnú sumu 3 187 765,20 Sk, dovolací súd vyvodil, že Zmluva o postúpení pohľadávok je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 ods. 1 OZ, pretože nebola urobená vážne a platným právnym úkonom je až zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 28. 01. 2003, i keď bola označená ako dodatok, ale podľa obsahu spĺňa všetky náležitosti vyžadované pre tento zmluvný typ. Pôvodný veriteľ nemohol žalobcovi platne

postúpiť totožné pohľadávky dvomi rôznymi zmluvami a zjednaní postupcu možno vyvodíť, že pri uzatváraní pôvodnej zmluvy v decembri 2002 nebola výška jeho pohľadávky z titulu nedoplatku ceny za vykonané dielo voči dlžníkovi ešte jednoznačne ustálená, ale stalo sa tak až po upresneniach s dlžníkom, ktoré vyústili do uzavretia zmluvy dňa 28. januára 2003. S prihliadnutím na tento záver treba potom jednostranné započítanie dlžníkovej pohľadávky listom z 29. 01. 2003 považovať za urobené bez zbytočného odkladu.

Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré vychádza z toho, že žalovaný si neuplatnil voči žalobcovi započítaciu námietku bez zbytočného odkladu v zmysle § 529 ods. 2 OZ, teda spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), v dôsledku čoho nebol dostatočne zistený skutkový stav ohľadne námietok žalobcu voči dlžníkovej pohľadávke, ktorú použil na započítanie. Dovolací súd preto podľa § 243b ods. 2 O. s. p. jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2009

**JUDr. Zuzana Ď u r i š o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.